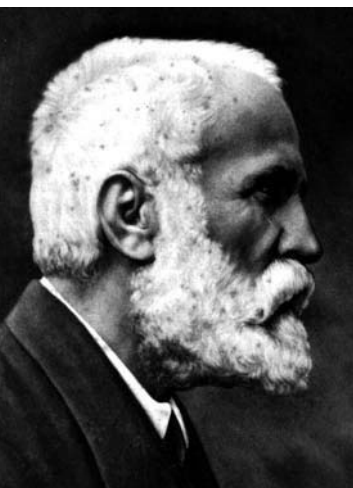

La vida d'Antoni Gaudí

M. Rosa Bayà

La vida d'Antoni Gaudí

M. Rosa Bayà

Eumo Editorial

Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Índex

El petit Anton	8
El jove que somiava	9
Anys d'universitat	11
Les desgràcies van juntes	14
Les primeres feines i el seu gran amor	16
Les idees dels nous temps	19
El modernisme	22
Eusebi Güell descobreix Gaudí	25
Orígens de la Sagrada Família	30
La naturalesa és perfecta	32
La colònia Güell	36
Altres clients rics	39
El parc Güell	41
La malaltia	43
Dedicat del tot a la Sagrada Família	46
Els últims anys	50
Final	53
Per saber-ne més	55

El dissabte 12 de juny de 1926 un cotxe de morts arrossegat per cavalls negres passava pels carrers de Barcelona. Anava al temple de la Sagrada Família, coneguda com la catedral dels pobres. La ciutat estava en silenci. Els barcelonins miraven aquell cotxe, des del carrer i des dels balcons, amb respecte i tristesa. L'home que portaven a enterrar a la Sagrada Família era Antoni Gaudí, l'arquitecte d'aquell temple no acabat. Havia mort **atropellat** per un **tramvia**. Tenia setanta-quatre anys i deixava una obra única, original, immensa.

Gaudí dibuixant, obra de Ricard Opisso

atropellar *v tr*
Topar, un vehicle, contra una persona o un animal i causar-li dany.

tramvia *m*

El petit Anton

Antoni Gaudí i Cornet va néixer el 1852 a Reus, una ciutat del sud de Catalunya, a més de cent quilòmetres de Barcelona. Va ser l'últim dels cinc fills que van tenir Francesc Gaudí i Antònia Cornet. Eren cinc germans i dos van morir molt petits; només la Rosa, la filla gran, en Francesc i el petit Anton van sobreviure en una època en què la mort de les criatures era freqüent a causa de les malalties.

Els pares de l'Anton, tal com anomenaven el jove Gaudí a casa i al poble, eren calderers, és a dir, fabricaven **calderes**, olles i tota mena d'objectes per escalfar o bullir aigua. Ells havien après l'ofici dels seus pares, que eren els avis de l'Anton, i aquests segurament que l'havien après dels seus. Era, doncs, un ofici que passava de pares a fills. A l'Anton li agradava ajudar el pare al taller, i sembla que feia servir molt bé les eines. Aquest ofici va acompanyar l'arquitecte tota la vida, i justament moltes coses de les seves obres les havia après de petit, quan es passava hores i hores al taller del pare veient com treballava el ferro **roent** per donar-hi forma i volum.

La família Gaudí, a més del taller, també tenia una casa i una vinya a Riudoms, molt a prop de Reus. L'Anton hi passava moltes temporades amb la mare i els germans perquè l'aire era més net i sa que no pas a ciutat, i així es podia curar més bé de les malalties que tenia.

caldera f

roent adj Molt calent, que crema.

El cert és que l'Anton, un nen de cabells rossos, ulls blaus i mirada desperta, sovint estava malalt. A cinc anys, va començar a tenir un dolor tan fort a les cames que no podia ni caminar. Quan es trobava tan malament, la mare el passejava en carro per la vinya. D'aquesta manera, va començar a fixar-se en la naturalesa que tenia al voltant: es fixava en la forma estranya dels **ceps**, en els troncs i les branques dels arbres, en les flors de tants colors diferents, en les **closques** dels **cargols** o en els moviments dels **cucs** de terra...

Els calderers treballaven molt, però no es feien pas rics. Els fills dels Gaudí, doncs, van anar a l'escola just per a aprendre a llegir i a escriure. Cap a nou o deu anys van començar a treballar per ajudar l'economia familiar. Molt aviat, l'Anton i en Francesc van entrar d'**aprenents** en una fàbrica de teixits. L'amo de la fàbrica va veure de seguida que aquells nens tenien un talent especial, de manera que va parlar amb el pare i el va animar perquè estudiessin el **batxillerat**.

El jove que somiava

I va ser així que els dos germans un bon dia van anar a estudiar en una escola religiosa de Reus. La germana gran, la Rosa, no va fer cap estudi perquè a mitjan segle XIX les noies normalment no estudiaven. Les noies ajudaven les mares en les feines de la casa i, quan eren prou grans, es casaven.

cep *m* Tronc de la planta que fa el raïm.

closca *f* Part dura que envolta el cos d'alguns animals, com ara els cargols.

cargol *m*

cuc *m* Animal petit, llarg i prim, sense ossos, de cos tou i en forma de tub, que camina arrossegant-se.

aprenent -a *m i f* Persona que aprèn un ofici, una feina.

batxillerat *m* Conjunt d'estudis d'ensenyament secundari, que preparen per anar a la universitat.

tossut -uda *adj*

Que sempre vol que es facin les coses a la seva manera.

modelar *tr* Formar una figura, un objecte amb materials com ara el fang.

saqueig *m* Robatori de les coses de valor que hi ha en un lloc.

reconstrucció *f* Treball de tornar a construir un edifici tal com era abans.

Edat Mitjana *f* Període històric comprès entre els segles V i XV.

En aquella escola, l'Anton va aprendre ciències naturals, geometria, religió, gramàtica... Però sembla que no era gaire bon alumne. Era molt **tossut** i li costava adaptar-se a la disciplina de l'escola. Allò que li agradava de veritat era dibuixar; també era molt bo **modelant** fang o altres materials amb les mans. Però els llibres els obria poques vegades.

L'Anton tenia uns quants companys de classe que eren bons amics. Sovint sortia a passejar amb ells pel camp. Buscaven llocs romàntics, com edificis en ruïnes amagats al bosc. Els dibuixaven o bé escrivien poemes inspirant-se en aquelles ruïnes. Eren joves i tenien somnis.

Un dia Gaudí va anar d'excursió amb un parell d'amics, en Josep Ribera i l'Eduard Toda, al monestir de Poblet, situat a trenta quilòmetres de Reus. Poblet és un monestir del segle XII que avui és molt visitat. Encara hi viuen monjos i està molt ben conservat. Però a l'època en què l'Anton, en Josep i l'Eduard el van visitar estava pràcticament destruït per les guerres i els **saquejos** que hi havia hagut durant el segle XIX. Poblet va ser cremat i robat, i els monjos van haver de fugir. Els tres amics creien que la **reconstrucció** del monestir era una manera de recuperar el passat medieval. Eren uns romàntics i veien en l'**Edat Mitjana** una època en què tot semblava perfecte. Per tant, ells volien recuperar Poblet i tornar al país la glòria del passat.

Van començar comptant i ordenant els llibres que hi havia, van prendre mides dels espais, etc. Gaudí va estudiar quina pedra era la millor per tornar a aixecar columnes, arcs, voltes i teulades. El seu treball era d'una gran precisió, tenint en compte que el va fer quan només tenia disset anys.

Anys d'universitat

El 1868, quan només li faltava un any per acabar el batxillerat, hi va haver una **revolta** a l'Estat espanyol, que va obligar la reina de l'època, Isabel II, a marxar. A causa d'aquella revolta, van tancar moltes escoles religioses, com l'escola on estudiava l'Anton. El jove Gaudí, doncs, va fer les maletes i se'n va anar a Barcelona, on ja vivia el seu germà Francesc. El seu germà tenia només un any més que ell, i estudiava a la facultat de Medicina. A Barcelona tots dos vivien en un pis molt senzill perquè no tenien gaires diners. I l'Anton de seguida va treballar de **delineant** per pagar-se els estudis. Els pares, per ajudar els dos nois, es van vendre el taller de Reus i es van traslladar amb els fills a la capital catalana.

Era una època difícil: a més de la revolta, hi havia malalties com la **febre groga**, que el 1870 va provocar més de mil morts a Barcelona. Gaudí no va poder entrar a l'Escola d'Arquitectura les primeres vega-

revolta *f* Acció d'un grup de gent que va contra les persones que manen.

delineant *m i f* Persona que ajuda un arquitecte dibuixant plans d'edificis.

febre groga *f* Malaltia causada per un mosquit que provoca un fort augment de la temperatura del cos.

modèlic -a *adj*

Es diu de la persona que fa molt bé una cosa i és considerada un model dins la seva activitat.

xiprer *m*

enfadar-se *v*

pron Posar-se de mal humor.

artesà -ana *m i f*

Persona que fa objectes o treballs a mà.

des que ho va intentar. Finalment, hi va entrar, però continuava treballant de delineant per guanyar-se la vida. No era un alumne **modèlic**, perquè sovint no anava a classe o no feia gaire cas dels professors. Ell preferia treballar i aprendre les coses a la seva manera, i això ho va fer tota la vida.

Un dia va fer un examen en què havia de dibuixar la porta d'entrada a un cementiri. L'Anton va començar dibuixant uns núvols negres de tempesta, després va fer un camí de **xiprers**, un cotxe de morts que s'aturava davant del cementiri, i fins i tot va dibuixar unes persones que ploraven... El professor va veure que s'acabava el temps de l'examen i que el treball de Gaudí avançava a poc a poc. Li va dir que anés més de pressa. Gaudí se'l va mirar amb aquells ulls blaus decidits i li va contestar: «No perdo pas el temps, necessito crear un ambient adequat per inspirar-me.» El professor va insistir que havia d'acabar, i el futur arquitecte **es va enfadar** molt i se'n va anar sense presentar l'examen.

Quan les classes no li interessaven, se n'anava a la biblioteca a llegir. També sortia a descobrir els monuments de la Barcelona romana o el barri medieval de la ciutat, on hi ha molts edificis gòtics. Li agradava mirar com treballaven els **artesans** del barri vell. Les persones que treballaven amb les mans li interessaven de manera especial, perquè li feien pensar en l'ofici dels seus familiars, que construïen calderes treballant el ferro.

De vegades, anava a visitar l'escultor Llorenç Matamala, que feia figures de fang i de **guix**. Amb ell va aprendre a treballar amb aquests materials. Així, més endavant, quan projectava els edificis, no els dibuixava en paper, com fan normalment els arquitectes. Els representava en **maquetes** de guix. Gaudí necessitava veure les obres en tres dimensions, és a dir, amb volum. Segons explicava ell mateix, «jo tinc aquesta qualitat de veure l'espai, perquè sóc fill i **nét** de calderers. El meu pare era calderer; l'avi, també; a casa de la meva mare eren calderers. [...] El calderer és una persona que d'una **planxa** plana n'ha de fer un volum. Abans de començar una feina ha d'haver vist l'espai».

Les feines que li encarregaven com a delineant també l'ajudaven en la seva formació d'arquitecte. Així, treballant en diversos projectes posava en pràctica les coses que aprenia a la universitat. El mestre Josep Fontserè, que era el director de les obres del parc de la Ciutadella de Barcelona, el va fer treballar en el nou parc. La Ciutadella, actualment un dels parcs més coneguts de Barcelona, amb el seu llac i els seus espais verds, va ser fins al 1869 una gran construcció militar. La va fer construir el rei Felip V, després de guanyar la Guerra de Successió i ocupar militarment la ciutat de Barcelona el 1714. Els barcelonins sempre van veure la Ciutadella com un lloc terrible, perquè s'utilitzava per vigilar la població i no per

guix *m* Material que, barrejat amb aigua, serveix per fer escultures.

maqueta *f* Construcció petita que representa un edifici, un monument, etc. i que serveix de model per construir l'edifici real.

nét néta *m i f* Fill d'un fill o d'una filla.

planxa *f* Tros de metall pla a partir del qual es dona forma a una figura o objecte.

defensar-la d'exèrcits enemics. Per això, durant la revolta de 1869 es va decidir tirar-la a terra i fer-hi un gran parc. Dels antics edificis militars, n'han quedat molt pocs: el més gran és on avui hi ha precisament el Parlament de Catalunya.

Les desgràcies van juntes

esbojarrat -ada

adj Que fa les coses sense pensar-les gaire.

Gaudí, quan era estudiant, era un xicot alegre i una mica **esbojarrat**. També li agradava vestir bé i seguir la moda. La imatge de noi divertit, però també tossut, és ben diferent de la que tenim avui del personatge: un avi amb mal geni, solitari i mal vestit.

L'estiu de l'any 1876, uns fets lamentables van canviar la seva vida. El seu germà Francesc, amb els estudis de medicina ja acabats, va morir de sobte. Només tenia vint-i-cinc anys. La mare no va poder superar aquesta mort: al cap de poc temps es va posar malalta i també va morir, a seixanta-tres anys. A partir d'aquell moment, el futur arquitecte es va haver d'ocupar del pare, que ja era una mica gran, i de la seva germana Rosa, que estava separada i tenia una filla, que també es deia Rosa. La germana poc després també va morir, el 1879, a trenta-cinc anys, quan la nena només en tenia tres. Gaudí va viure sempre amb el seu pare i aquesta **neboda**, fins que es van morir. El pare de la nena, que era músic, no es va ocupar mai de la filla.

nebot -oda m i f

Fill d'un germà o d'una germana.

Aquests problemes familiars **van retardar** el final dels estudis de Gaudí. Els va acabar el 1878, quan ja tenia vint-i-sis anys. El director de l'Escola d'Arquitectura, Elies Rogent, que va conèixer bastant bé el seu alumne, sabia que era un estudiant molt especial. Quan li va donar el títol d'arquitecte, li va dir: «No sé si dono el títol a un boig o a un geni.»

retardar *v tr* Deixar per a més tard.

Antoni Gaudí als 26 anys